

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De septe[m] op[er]ibus mis[er]ic[or]die spiritualib[us].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

Spiritualibus Fo. LXXXVI

viatores vt possent eos instrare ad mēsam ⁊ recte eos hospiteo. Et signant se
debat in ipso seruire diei: qz talt hora solent viatores ad hospitia declinare cā
refectōis. Ad id quoq; excitamur a nobilissima hospitalaria chri scā Bar
tha: q̄ huic officio amore dñi Jesu totalit̄ exposita ipm cū discipulis suis pluri
es hospitiū recte meruit. Hinc Paul⁹ ad Rom. xij. ca. Necessitatib; sanctorū
cōmunicātes: hospitalitatē sectātes. Et ad Hebr. xij. ca. Charitas frater
nitatis maneat in vob; ⁊ hospitalitatē nolite obliuisci. Et. j. Pet. ij. ca. Ho
spitales inuicē sine murmuratiōe. Septimū opus misericōdie est sepelire mort
tuos. Hora hīc fm scrip̄m Tho. i. ij. iniaz. di. xv. vbi q̄rit: vtz ueniet̄er assignē
tur elemosyne corpales: q̄ licet sepultura nō p̄sit mortuo q̄ntū ad sensum quē
corpus post mortē habeat: p̄dest tñ et fm q̄ in memorijs hoim remanet: tū qz i
p̄fusione mortui reputat q̄ insepultus iacet: rū qz ex ipso tumulo mag; in me
morā manet. Aliq̄ etiā ad orandū p̄ ipso excitant. Vñ monumētū dī a memo
ria eo q̄ moneat mentē: vt dī Aug. in li. de cura p̄ mortuis. Ex q̄ p̄z q̄ sepelē
re mortuos est elemosyna: qz p̄ hoc subuenim⁹ primo. Ideo brūs Tobias lau
dib; extollit̄. de q̄ legim⁹ Tobie. j. ca. Esuriētes alebar: nudisq; vestimēta p̄
bebat: ⁊ mortuis atq; occis̄is sepulturā sollicit⁹ exhibebat. Et. ij. ca. dī q̄ Tobī
as plus timēs deū q̄ regē rapiebat corpa occisorū ⁊ occultabat in domo sua: et
medijs noctib; sepeliebat ea. Etā Act. viij. ca. hī de Stephano lapidato q̄ se
pellerūt eū vtr̄ timorati. Dagn⁹ qz Anton⁹ sepeliuit Paulū p̄mū eremitā.
Abbas Pasnūt⁹ sepeliuit Bonofrū. Dñs qz Jesus mādauit Frōtoni ep̄o
vt tret ad celebrādū exeq̄as sue care hospite Darte q̄b; ⁊ ip̄e dñs Jesus dī
gnat⁹ fuit interesse. Joseph etiā ab arimathia ⁊ Nicodem⁹ laudib; extollunt:
eo q̄ bñficiū sepulture exhibuerūt dño Jesu ch̄o. Sic igit̄ discurredo p̄ capū
scripturaz bñficiū sepulture q̄ plurimū cōmēdat ⁊ p̄ elyua acceptat. Hec igit̄
septē opa misericōdie corpalia: in hoc versu cōprehēdunt. Vilito: potō: cibo: redi.
mo: tego: colligo: condo.

Septimū

De septē opib; miscōdie spiritalib;.

Uta officiū misericōdie nō solū p̄ opera corporalia impendit̄ primo: sed et
am p̄ opera spiritalia: idcirco occurrit dubitatio. quēnā sunt opa mi
sericordie portora ⁊ meliora: an corporalia an spūalia. Et videt̄ q̄ ele
mosyne corporales sint portiores spūalib; ⁊ arguit sic. Elemosyna ordinat̄ ad
subuendū indigentē: sed corpus cui subuenit̄ p̄ elemosynas corporales est
indigentioris nature q̄ spūs cui subuenit̄ p̄ elemosynas spūales: ergo elemosy
ne corpales sunt portiores spūalib;. Pro responsione nota q̄ septē opa misericōdie
spūalia q̄ etiā elemosyne spūales dicunt̄: sic enumerant̄. Prima elemosyna
spūalis est docere ignorantē. Heu quot̄ ignorantēs egent doctrīna salutis qui
nesciūt se ipsos in unire signo crucis: q̄ ignorant̄ articulos fidei: p̄cepta diuine le
gis: orōnē dñicam: ⁊ alia necessaria ad salutē. Debem⁹ ergo primis nr̄is (teste
Augu.) bona docere: ⁊ mala dedocere atq; ignorantib; quid agere debeāt: int̄
mare. Secūda elemosyna est cōsulere errāt̄ ac dubitāt̄. Sed in dandis cō
silijs plurimū valet vite pbitas. Virtutū progatiua: beniuolentie vsus: facili
tatis grā. Unde Ambrosius ait. An eū idoneū putabo qui mihi det viliū qd̄
nō dedit sibi: ⁊ mihi eū vacare credā qui sibi nō vacat. ideo Tobie ij. ca. Cō
siliū semp a sapiēte inquire. Tertia elemosyna spiritalis est p̄solari tristes
p̄tra passiōē appetitiue part; int̄ q̄s maxia est tristitia. Hinc Paulus hortat̄
desolatos ⁊ mestos ne tristitent̄. ad Tessalo. ij. ca. dicens. Nō cōtristemini sibi
eū ⁊ ceteri qui spem nō habent. ⁊ subdit. Fra q; p̄solamini inuicē in verbis s̄s
Et itez in. y. ca. Rogam⁹ aut̄ vos fratres corripite in q̄eros: cōsolamini pusill

Septem
elyne spi
rituales.

Prima

Secūda

Tertia

De VII. operibus misericordialibus

- Quarta** lanimes suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Quarta elemosyna spiritualis est corrigere delinquentes. De qua dicitur **Dar. xvij. ca. Si peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum in te et ipsum solum. Et Paulus ad Gal. vj. ca. Fratres etiam peccatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis hominibus instruite in spiritu lenitatis.** Nota cum dicitur in spiritu lenitas, id est dulcis corripiendo: quia talis humana correptio magis proficit. Unde Seneca in primo libro de clementia ad Heronem cesarem dicit sic. Nullum aial morosus est nullum maiori arte tractandum quam homo: nulli magis parcendum. Sed nota quod in correctioe fraterna debet homo esse mundus a peccato. Hinc **Dares** tullius per Salustium ait. Carere prius debet omni vicio qui in alium dicere sit paratus.
- Quinta** elemosyna spiritualis est remittere offensas in quantum primum peccat in nos. Ideo veritas **Dar. xvij. ca. ait. Serue nequam omne debitum permittit tibi quam rogasti me. Rone ergo oportuit et te misereri pro serui tui sicut et ego tui miserus sum.** Hinc **Dares** tullius in. j. li. de officiis dicit sic. Nulli enim laudabilius: nisi hi magno et claro viro dignus placabilitate atque clementia. Et iterum ibidem. Quanto superiores sumus tanto nos geramus submissius. Sexta elemosyna spiritualis est supportare infirmitates aliorum: et maxime in his qui ex infirmitate committunt. Hinc **Paulus ad Romanos. xv. ca. Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere.** Et ad **Gal. vj. ca. Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem christi.** Septima elemosyna spiritualis est orare pro omnibus. **Iaco. v. ca. Orate pro invicem ut saluemini. multa enim valet deprecatio iusti assidua.** Nam orationis pure (teste Augustino) magna est virtus: et velut fidelis nuntius mandatum patris et penetrat quod caro non pervenit. Et iterum. Oratio si pura fuerit: si casta: celos penetras: vacua non redibit. Hinc **Isidorus. in. iij. libro de summo bono. ca. vij. dicit sic. Hoc est remedium eius qui vicio estuat terra mentis: ut quicquid quolibet rangit vicio rotas ad orationem se subdat: quia frequens oratio vicio impugnatione extinguit.** Hec **Isidorus. Hec sunt septem opera spiritualia misericordie que sub hoc versu denotant. Consule: castiga: solare: remitte: fer: ora. Et nota quod sub. ly. verbo consule comprehendit doctrina et consilium. Ad quod querebat: quoniam opera misericordie sunt portiora: an corporalia: an spiritualia: Runder sanctus **Tho. in. iij. sententiarum dist. xv. vbi hac parte tangit questionem. Et in. ij. q. xxx. ij. arti. iij. vbi sic habet. Comparatio istarum elemosynarum potest attendi dupliciter. Uno modo simpliciter loquendo: et secundum hoc elementales peninet tripliciter ratione. Primo quia id quod exhibet nobilius est. id est donum spirituale: quod preeminet corporali. Secundo ratione eius cui subuenit: quia spiritus nobilior est corpore. Unde sicut homo sibi ipsi magis debet providere quantum ad spiritum quam quantum ad corpus. ita et proximo magis debet de elemosyna spirituali quam corporali providere: quia ex charitate debet diligere tantum seipsum. Tertio quantum ad ipsos actus per quos et quibus subuenit proximo: quia actus spirituales sunt meliores corporalibus qui sunt quodammodo serviles. Alio modo possunt comparari secundum aliquem particularem casum in quo aliquis elemosyna corporalis possit preferri alicui elemosyne spirituali: puta magis esse parcendum fame morientem quam docendum. Sicut et indigentius secundum primum melius est dicitur quam philosophari: quibus hoc sit simpliciter melius. Ad argumentum ergo dicitur quod dare magis indigentius melius est ceteris paribus: sed si minus indigens sit melior et melioribus indigeat: dare ei melius est. Et sic in proposito quibus corpus habeat plures indigentias quam spiritus: tamen indigentia spiritus sunt magis fugiende quam indigentia corporis. Sicut eligibiliores sunt spirituales quam corporales divitie. Et sic patet responsio ad questionem. Ex dictis etiam liquet ad purum: quod nemo potest ab elemosynis spiritualibus excusari quantum indigentia et penuria excusari possit aliquis ab elemosyna corporali. Et si quis diceret. Utique ab elemosyna spirituali sum etiam excusandus: quia non possum consulere aut vol****

de preceptis ec. Fo. LXXXVII.

ere quia rudis et ignorans sum. Dic q talis saltē nō pōt excusare quā possit
cōsolari tristes: corripere delinquētes: remittere offensas: supportare infirmis
tates: p̄mī suis h̄mōi. Idcirco cū nō valcam⁹ p̄pter paup̄tatē elemosynas cor
porales pauperib⁹ ch̄ri cōtribuere: velim⁹ saltē p̄mptos nos reddere ad largiē
dū opera sp̄ualia iuxta cōsiliū beati Petri: q̄ in p̄ma sua canonica cap. iij. dī
cit sic. Unusquisq̄ sicut accepit gratiam in alterutrū illā administrātes sicut
boni dispensatores multiformis gr̄e dei. Paret etiā q̄ euāgelici predicatorēs
magistri theologie q̄ docent sacras scripturā p̄pter deū sunt ditiores et multo
plus merent q̄ homines potētes ac diuites huius seculi q̄ magnas pecunias
possidēt ac distribuūt. Et ecōtra graui⁹ peccāt p̄dicatores euāgelici q̄ celestes
thesauros verborū dei abscondūt: q̄ diuites q̄ pauperib⁹ ch̄ri negant corporales
elemosynas. Hinc Hieremias Thren. iij. ca. ait. Paruuli petierūt panē et nō
erat q̄ porrigeret eis. Hec de septē elemosynis sp̄ualib⁹ dicta sufficiāt.

De septē p̄ceptis ecclesie.

Amplius rememoranda sunt precepta sancte matris
ecclesie: q̄ teste Aug. Ecclesia est quedā forma totius iusticie et cōmu
ne ius hominū. vnde sanctus Thomas in. ij. q. x. art. xij. dicit sic.
Maximā habet auctoritatē ecclesie cōsuetudo que semp̄ est in om̄i
bus emulada: q̄ et ipsa doctrina catholicorū doctorū ab ecclesia auctoritatez ha
ber. Unde magis standū est auctoritatē ecclesie q̄ auctoritatē vel Augustini:
vel Hieronymi: vel Ambrosij: vel Iulianū q̄ doctoris. Hec Thomas. Precep
ta autē ecclesie dei sunt multa: inter que septē habent principalia: ad quorū
seruantia tenent om̄es fideles sub pena peccati mortalis. **Primum** preceptū
est de celebratiōe festorū. Quicūq̄ ergo fecerit aliquid opus manuale diebus **Primum**
dominicis et alijs festis que sunt d̄ p̄cepto ecclesie extra casum necessitatis pec
cat mortaliter. Sicut em̄ in veteri testamēto nō solū sabbatū erat in precepto
sed et alie solēnitates. sic in nouo testamēto nō solū dominica dies: sed et multe
alie solēnitates que figurate sunt p̄ illas: eo q̄ status iudaice legis fuit totus
figuralis legis gratie: iuxta illud Pauli. j. ad Cor. x. ca. Hec om̄ia in figura
cōtingebant illis: scripta autē sunt om̄ia ad correctionē nostrā. Hec Paulus:
Est autē cōsiderandū fm̄ Tho. in. ij. q. cxxij. ar. iij. in respōsione ad primū
argumentū q̄ illud terciū p̄ceptū decalogi. Memēto vt diē sabbati sanctifi
ces: scilicet intellectu est: partim morale et partim ceremoniale: ideo ponit in
precepta decalogi in q̄stū est morale: nō in q̄stū ceremoniale. sc̄ q̄stū ad determi
nationē diē sabbati: et ideo qui obseruaret diē sabbati eo q̄ p̄cipit in lege mo
saica: iudicaret et peccaret mortaliter. Et sicut dicit Thomas vbi sup̄ in re
spōsione ad quartū argumentū. Obseruātia diē dominice in noua lege succe
dit obseruātie sabbati nō ex sui p̄cepti legis diuine: sed ex cōstitutiōe ecclesie
et cōsuetudine populū ch̄riant. Hec h̄mōi obseruātio est figuralis: sicut fuit ob
seruātio sabbati in veteri lege: et ideo nō est ita arda phibitio opandi diē domi
nica sicut in diē sabbati: sed quedā opera cōcedunt in diē dominica que in diē
sabbati phibebant: sicut decoctio ciborū et alia h̄mōi. Et etiā in quibusdā ope
rib⁹ phibitis facillius p̄pter necessitatē dispensat in noua q̄ in veteri lege: q̄ fi
gura p̄inet ad prestatiōē vitatis quā nec in modico p̄terire oportet. Opa autē
fm̄ se cōsiderata immutari possunt p̄ locorū tpe. Hec Thomas. Sunt autē ultra
diē d̄nicā multa alia festa ab ecclesia instituta vt hoies in vera religioe ac deuot
iōe fundarent. de quib⁹ determinat de p̄se. di. iij. p̄nunciandū.

De secūdo p̄cepto ecclesie.

Secundū p̄ceptū ecclesie est de obseruātia ieiuniorū: idō q̄ frāgit ieiunia in
stituta ab ecclesia sine cā rōnabili peccat mortali toties quā trāsgressus